

“Nu är vi bara två kvar”

Jag har alltid längtat till Kina. - Ett barndomsminne är att min pappa visar mig ett fotografi av en liten pojke i sammetskostym. Bredvid honom finns en man med mustasch. Pappa berättar att pojken är han själv och mannen min farfar. Under bilden står skrivet “Nu är vi bara två kvar”. Det är min pappas ord och han är fem år. Jag ser andra bilder i ett album. En del är litet svåra att förstå. Där är två kistor, en stor och en liten med granris på. Bredvid står mannen med mustasch och den lilla pojken. De har tjocka vinterkläder och det är snö på marken. Det känns högtidligt att titta på bilderna. En del bilder är roliga, pojken rider på en åsna, en annan gång står han utanför en grotta.

Ibland finns det kineser med på bilderna. Jag vet att de bor i Kina, de är missionärer. Jag hör att det är fint att vara missionär. Den känslan kommer jag att bära med mig hela livet. - Min bästa vän från skoltiden är Kerstin Dellming, då Aspberg, missionärsbarn från Kina och Japan och nu i Japan sedan snart 40 år. Genom henne mötte jag som tonåring gamla kinamissionärer, farmor och farfars kolleger. Farfar hette Verner Wester och levde i Kina 1903-1930. Farmor hette Gertrud Halldorf och var där 1911-1923.

År 2001 kom jag äntligen till Kina. Med min man och vänner i Hong Kong reste jag till Luoyang och Xian i provinserna Henan och Shaanxi, områden där farmor och farfars mission SMK hade sitt fält. Inför resan läste jag en samling brev som farmor skrivit “till mina älskade föräldrar och syskon” hemma i Mönsterås. Breven skildrar några år av deras liv på fältet.

De hade haft sitt hem i Yuncheng och Puchow. När farfar begravdes på missionens kyrkogård i Haichow, hade han själv till samma plats följt sin första hustru, sin andra hustru och fyra av sina fem barn. Barnet som inte dog blev min pappa. Under den vecka vi tillbringade i Kina, mötte vi kristna kineser som blev gripna av det de hörde om mina farföräldrar. “Du måste skriva farfars berättelse, vi behöver den. Som motbild till propagandans bild av missionärerna som imperialismens lakejer. Som förebild genom att de gjorde gott utan att tän-

ka på egen vinning och var beredda att ge sina liv.”

Det finns också en stor samling brev som farfar skrev till sin son under de år de inte kunde vara tillsammans. Han började skriva, när han sände femåringen till morföräldrarna i Mönsterås och fortsatte till det att trettonåringen i telegram från Kina fick veta att hans pappa dött. Verners brev är fulla av omsorg och längtan efter sonen men också av detaljerade skildringar av hans vardagsliv, arbetsuppgifter,

kinesiska medarbetare och missionskamrater.

Med de båda brevsamlingarna och SMKs missionstidning Sinims Land som material har jag skrivit boken *Min farfar i Kina 1903-1930 Ett stycke svensk missionshistoria*. När jag skildrar min farmor och farfar, deras liv och deras tro, ger det en bild av mission i Kina under 1900-talets början, vilket samtidigt är en del av den kinesiska kyrkans historia. Då som nu gäller det: utan missionsvänner - ingen mission. Vi delar samma kallelse. Missionstidningen med alla breven från Kina utgör länken mellan missionärerna på fältet och missionsvännerna i Sverige.

Vännerna bär missionärerna i bön och med pengar. Brevet med goda och smärtsamma nyheter håller missionsvännerna informerade om utvecklingen i Kina och engagerade i såväl missionärerna som de kinesiska medarbetarna.

När Verner anländer till Kina 1903 har det gått sexton år sedan Erik Folke börjat SMKs arbete. Nu finns det 34 missionärer, 24 kinesiska medarbetare och antalet församlingsmedlemmar är 234. Verksamheten bedrivs i Shansi (Yuncheng, Ishi, Haichow, Puchow), Shensi (Tungchow, Hancheng) och trots förföljelse i Honan (Sin-an, Iong-ning, Honan-fu som är Luoyang). Alla missionärers första uppgift är att lära sig kinesiska och så snart som möjligt delta i det evangeliserande arbetet. Många har också speciella uppgifter beroende på deras kunskaper. Verner är pastor och bygger hus och Gertrud är lärare i skolan på stationen. På många stationer finns behandlingshem för drogmissbrukare, så kallade

opiumasylor. Många opiumslavar blir inte bara botade utan också kristna under vistelsen på stationen, vilket naturligtvis är missionärens förhoppning. Missionärerna försöker så långt möjligt anpassa sig efter kinesisk kultur. Fram till revolutionen 1911 bär de kinesiska kläder, och evangelisation bland kinesiska kvinnor sker i hemmen av kvinnliga missionärer. Men missionärerna upprörs över kinesiska kvinnors hårda liv med bundna fötter och inga rättigheter.

Jag finner missionerna i Kina ovan-

västerländskt mönster utan att som visa byggmästare lägga grunden och sedan låta Guds Ande på densamma uppbygga en församling, en kropp, sådan han velat."

Vid samma tid läggs grunden till det som snart blir Kinas Kristna Kyrka, alla protestantiska församlingar enas om att använda samma ord för kyrka, Gud och Anden och de sjunger ur samma psalmbok. Kyrkan inom SMKs fält får namnet "Trosrättfärdighetskyrkan." 1920 prästvigs den första kinesen i det området och fem år senare sänds en församlingsäldste med sin

direkt beröring med vad som ligger utanför... är det genom de infödda kristna i staden och på landet, som vi hava bästa möjligheten att påverka hedningarna. Därför går vårt evangelisationsarbete mer och mer ut på att uppmuntra och leda de kristna att själva utföra det."

Under långa perioder påverkas missionärernas liv av stor oro i landet. Revolutionärer, reguljära trupper och stora rövarband hotar människorna. Vid särskild oro som revolutionen 1911 och Röda arméns framfart 1927 kallas alla utlänningar till säkerhet i

Under den vecka vi tillbringade i Kina, mötte vi kristna kineser som blev gripna av det de hörde om mina farföräldrar. "Du måste skriva farfars berättelse, vi behöver den. Som motbild till propagandans bild av missionärerna som imperialismens lakejer. Som förebild genom att de gjorde gott utan att tänka på egen vinning och var beredda att ge sina liv."

ligt ekumeniska. I Sinims Land från 1904 läser jag "En kines är och förblifver en kines även efter sin omvändelse, och vårt mål är ej att skapa en kyrka efter ett

fru som missionärer till ett annat område - båda delarna steg på vägen mot självstyrande och självutbredande. "Det är i perefieren man kommer i

kuststäder. Ibland kan de tänka "att det är en förklädd välsignelse", kyrkan måste klara sig utan utländska ledares beskydd. Plundringarna i norra Kina leder gång på gång till hungersnöd och missionärerna deltar i nödhjälpsarbete. Min farmor driver under ett par vintrar vällingkök i ett tempel, där 300 människor får mat varje dag. Det är så hon drabbas av hjärnhinneinflammation och dör. Även farfar dör av sjukdom under nödhjälpsarbete. Deras små barn som dör, dör också av sjukdomar.

Jag hade väntat mig att resan skulle bli viktig för mig, att jag skulle få veta mer om min pappas bakgrund. Men det var en stor överraskning, att berättelsen skulle kunna vara meningsfull också för människor i Kina. Den översetts nu till mandarin.

Mick Lidbeck
medlem av EÖMs styrelse

Boken kan beställas från Svenska Institutet för Missionsforskning, Uppsala 018/13 00 60.

Verner Westers medarbetare.